

היכולה ליזום מילחמה גרעינית בלי היגיון: אני רואה שהם בני-אדם

על טהרת הרוסים. מעטים מאוד הדיפלומטים שאינם רוסים שנפגשתי איתם. לפעמים הם מציגים משהו לראווה, כמו שהאמריקאים שולחים לליבריה איזה שגריר שחור. אז היה פעם אלטיניאן, היה מיקואן, אבל תמיד בתפקיד ייצוגי ולא בתפקיד ייצוגי.

מה שאני כן חושב על החזרה לסטלינים, אני חושב שבכלל לא חוזרים בהיסטוריה. הרבה תלוי — ופה אני קצת פסימי — אילו היתה מדינאות אמריקאית יותר בעלת-דימיון, היוזמת כמה הידרבריות בכמה נושאים... יש תמיד הנחה שלחיות Soft on communism* זה לא טוב, וכך הלאה, איזה מי... אני חושב שאדם כמו רוזוולט או כמו צ'רצ'יל היו יוזמים תוכניות על סמך מה שמרחש בכרית המועצות.

● **משהו כמו תוכנית מארשל?**
משהו כזה. צ'רצ'יל רצה ללכת מיד לדבר עם מלנקוב, והאמריקאים עצרו בערו. הוא רצה ללכת להיפגש, אחרי מות סטלין, בהנחה שהסטלינים מת, שהעידן שלאחר-מכן הוא יותר נוח. אני חושב שהוא צדק. אבל המדיניות הפנימית האמריקאית היתה כלי-כך רתור קה לנושא של "הסכנה הקומוניסטית". אז אמרו שצ'רצ'יל הוא זקן, לכן הוא דוחק את הקץ, והוא רוצה דברים ראוותניים. אבל מה שקורה עכשיו הוא שהמנהיגות המערבית מסתכלת, משתאה, אבל לא מגיבה כפי...

● **טוב, זו הפתעה, זה שיתוף בלי כך אדיר בזמן בלי-כך קצר. אולי למי כפי שטח שנחשב כהכי חזק אצלנו?**
לזה. אני יכול להעיד על עצמי, ש-אני מגלה בכל יום היבטים חדשים, שלא חשבתי עליהם יום קודם לכן. מה יקרה כאשר הקומוניזם ייעלם בתורה קוסמת, הרי ייווצר חלל ריק אדיר ברחבי העולם כולו. אני מתאר לעצמי, למשל, מהפכן מארברסיטי

רובל אנביר, השגריר הרוסי

שאלה: אז הסובייטים לא רוצים להתאבד במלחמה גרעינית?
תשובה: המסקנה שלי היא שאפילו המנהיגים הסובייטיים אוהבים את החיים, אולי מפני שאינם יהודים. לנו יש נטייה לפרש פטריסיות כהתאבדות.

נוב, הוא אמר בעצם שכל מדינה צריכה להרוץ מוקדמה איזו מלחמה כושלת. באמריקה ויאטנאם, לאנגלים יש סואץ, לצרפתים יש אלג'יריה, לישראל יש לבנון, לנו יש אפגניסטאן. זה מין וריקה, מין הרכבה כזאת. אני רואה את התבונה האמריקאית עכשיו, אז כל האוריינטציה שלה היא על שפע. במידה ש-היא מתבלטת בבקיעות אז היא חולה ודווייה מבחינה חברתית, הסמים, והתנוונות ריכוזי הערים. הרבה זמן לא שמעתי מדינאי רציני, בעל סיכוי להיבחר, המדבר כמו כמה סנטור רים שהייתי מקשיב להם בשנות ה-50. למי של, פעם כינסתי בביתי בשגרירות הישראלי לית כמה אנשים מגרוליה-מדינה, ואני זוכר ששניים מהם — אחד האמריקאי רטפורד, יו"ר המטה, השני הסנטור סיימינגטון — אמרו שיש להרביץ בנשק אטומי על סין. לימים היה סיימינגטון לאחת היוזמים הצחורות ביותר.

● **הוא היה מועמד לנשיאות.**
אבל אפשר היה בסלון כזה לדבר ברצינות על מדוע יש לנו נשק כזה, אפשר לפחות לנפנף בו, ואפילו להנחית אותו. יש לי הרבה שם שגם ארצות-הברית רואה עכשיו את עיקר משימותיה כמשימות פנימיות.

בכלל, אנחנו חיים בעידן של חוסר אינטר-בנציוניזם. זה גם מה שקורה באיזור שלנו. מעצמות-העל המשיקות לראות מה שמתרחש. אין מי שיש לו שליחות בעיני עצמו להשליט סדר בעולם. שום נשיא היום לא היה מכריז כפי שקנדי הכריז *foe, we will take any risk***. We will fight any risk. כל מקום שיש בו משהו אנחנו ניכנס להיות השוטר של העולם. אנחנו, הליברלים מחאו כף על הנפיר ליוזמים הזה.

לא, כאמור, זה מעניין שאתה שואל. מכיר וזן שאנחנו יהודים, אנחנו שואלים את השאלות האלה, האם אין סכנה. אני חושב שיש סיכוי. יש דווקא כאלה הסוטים מהקונסנזוס האמריקאי, כמו ידידנו קסינג'ר. לקחתי את מאמריו, הסתכלתי רק בכותבות: The dangers of the summit, the dangers of detente... כל דבר מסוכן.

● **הוא חי מזה.**

סטאלין לא יחזור

בדרום-אמריקה. אם פתאום רואים שהמארכסיו נכשלו כישלון טוטאלי בשטח שנחשב כהכי חזק אצלנו? הרי זו תורה הבנויה על מדעיות כלכלית, ודווקא בתחום הזה היא התמוטטה לגמרי.

בעצם, ברית-המועצות הצליחה כמדינה ונכשלה כתנועה.

כלומר, המדינה הסובייטית נחלה הישגים עצומים. היא משתרעת על כל השטח ממזרח-הגרמניה ועד בכלל, כל מה שהיה לצארים פלוס מה שלא היה לצארים. בעצם, כל מה שהיה, פרט לפינלנד. היא המעצמה לפחות השנייה בעולם. אבל כתנועה שהתבססה את הדימיון, המצע המיפלגתי, המיפלגה הקומרניסטית היא כישלון. המדינה הסובייטית היא הצלחה.

● **גם אם היא לא יכולה לפתור את בעיית הלאומים שלה?**

אני לא חושב שיושבים במוסקבה וחושבים כיצד להבטיח את ניצחון המיפלגה הקומוניסטית. אני לא חושב שהמאויים הללו קיימים עכשיו.

לא יוכלו לעשות ברית אנטי-סובייטית באיזה מקום. כפי שבקהילה האירופית, תיאורטית הולנר יכולה להשתקע ב...

אבל למעשה זה בלתי-אפשרי, כי הברירה של גורבצ'וב להתנהג כמו ברז'נייב — אני לא רואה שיש מין טמפרמנט כזה. הרי מבחינה צבאית הוא יכול להיכנס לוורשה עם כמה טנקים ולהגיד: אנחנו רוצים שהמיפלגה של-נו תשלוט, אנחנו לא רוצים את לך ולנסה הזה. הוא מנע מזה לא מחוסר-כוח, אלא מההנחה שיש דרך יותר טובה.

● **השאלה היא אם הצבא הסובייטי, שגם הוא מורכב מבני לאומים בלי-כך רבים, הוא עדיין מבשר מת-אים להתערבות כזאת.**

במערב-אירופה מדברים כל הזמן על רוסיה, רוסיה, רוסיה. זה נותן רושם של משהו מאוד מגובש, מאוד אחדותי. באמריקה תמיד אומרים "הסובייטים". זה דבר אחר, זה מין מכלול, או הרכב כזה.

● **בשדיר בוגדנוב הזה, שהיה ברת אונת, שמתו לב לכך שלא פעם אמר, "רוסייה" כאשר התכוון לברית-המועצות.**

נכון, כן. עובדה היא שהצמרת היתה תמיד

כדי להפגין את הגאווה והתרבות והלשון, ובכל שאר הדברים יש אינטגרציה ומחוייבות. מה שאירופה המערבית היתה ב-92' זה היה החלום של מה שקוראים הדור הראשון של מונה, שנבלם קודם כל עליידי-ההגל, ועכשיו עליידי-תאצ'ר. אבל יש מין דינמיקה שאירופה היתה מין קונפדרציה, וגם אני חושב שאנחנו צריכים ללמוד את המיכנה הזה כאן, במיוחד התיכון. המיוזג הזה, האיוון בין ריבונות למען צרכים מסויימים אבל אינטגרציה, זוהי הנוסחה.

לגבי המדינות הבלטיות, אני לא בטוח ש-ברית-המועצות תסבול מזה אם יש כמה דגים באים, כמו שיש לביילורוסיה, בתנאי שהם לא יפרשו מהמיסגרת הכוללת של סולידריות ושל מדיניות כוללת.

● **אתה רואה מין פדרציה בתוך קונפדרציה, בתוך קהילה...**

אני חושב שהם יכולים לסבול שיהיו גיגני נים לאומיים, נגיד באסטוניה, בתנאי שהם

כן, הוא כאילו יודע להתחסן מסכנות, אינו יודע איך לחיות חלילה עם סיכויים.

● **אך אתה רואה את ברית-המועצות בעוד 10 שנים, אם התהליכים האלה יימשכו. מה יהיה המיכנה הסנימי? אתה רואה פדרציה, קוני פדרציה? איך אתה רואה את פיתרון הבעיה הלאומית הזאת, בשיש כל כך הרבה עממים הדורשים חרות לאומית?**

יש מיכנה פדרטיבי. זו התיאוריה. יתכן שהיא תהפוך את התיאוריה למציאות, ותעבור כמה שלבים, קודם כל להעניק למחוזות יותר סמכות איזונית, כמו למדינות אמריקה. אולי אפילו להגיע למיכנה שהוא לדעתי המיכנה המעניין ביותר, המיכנה הקהילתי של אירופה, שיש בו גם ריבונות אבל גם מעצורים עם סייגים לריבונות. יש ריבונות

* **השאפיה להתערבות.**
** **יולחם בכל אויב, וקבל על עצמו כל סיכון.**
*** **סכנות הפיטנה, סכנות ההפשרה.**